

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Прев 288/2023
19.10.2023. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Миљуш и Мирјане Андријашевић, као чланова већа, у правној ствари тужиоца „НЛБ Комерцијална банка“ а.д. из Београда, улица Светог Саве бр.14, коју заступа пуномоћник Иван Симић, адвокат из ..., против туженог Компанија “Дунав осигурање“ А.Д.О. из Београда, ул. Македонска бр.4, на чијој страни се јавља и умешач „Дунав РЕ“ А.Д.О. из Београда, улица Кнез Михаилова бр.6/2, кога у ревизијском поступку заступа пуномоћник Дејан Вуковић, адвокат из ..., ради дуга, вредност предмета спора 170.422.003,00 динара, одлучујући о ревизији туженог која је изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж број 6031/22 од 24.11.2022. године, донео је у седници већа одржаној дана 19.10.2023. године, следећу

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Привредног апелационог суда Пж број 6031/22 од 24.11.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка, као неоснован.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду П 3692/2019 од 18.05.2022. године, у ставу I изреке усвојен је тужбени захтев па је обавезан тужени да тужиоцу исплати износ од 1.067.263,82 EUR са каматом у висини референтне каматне стопе Европске централне банке увећане за осам процентних поена и то: на износ од 393.902,89 EUR почев од 04.04.2014. године па до исплате, на износ од 670.764,37 EUR почев од 27.05.2014.године па до исплате и на износ од 2.596,56 EUR почев од 06.04.2016. године па до исплате, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате; затим износ од 96.070,61 USD са каматом у висини референтне каматне стопе централне банке САД увећане за осам процентних поена и то: на износ од 5.837,34 USD почев од 04.04.2014. године па до исплате, на износ од 90.233,27 USD почев од 27.05.2014.године па до исплате, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, износ од 1.893,42 CHF са каматом у висини референтне каматне стопе централне банке Швајцарске увећане за осам процентних поена почев од 04.04.2014 године па до исплате, у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате. У ставу II одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да

се обавезе тужени да тужиоцу исплати износ од 326.395,48 EUR са каматом у висини референтне каматне стопе Европске централне банке увећане за осам процентних поена и то: на износ од 205.881,41 EUR почев од 04.04.2014 године па до исплате, на износ од 119.810,63 EUR почев од 27.05.2014 године па до исплате, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате и на износ од 703,44 EUR почев од 06.04.2016 године па до исплате, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, као неоснован. У ставу III изреке обавзан је тужени на име трошкова поступка плати тужиоцу износ од 686.819,2 динара.

Пресудом Привредног апелационог суда Пж 6031/2022 Од 24.11.2022. године у ставу I изреке, одбијена је жалба туженог, као неоснована и потврђена пресуда Привредног суда у Београду П 3692/2019 од 18.05.2022 године у ставу I изреке. Ставом II изреке, делимично се одбија жалба тужиоца и потврђује пресуда Привредног суда у Београду П 3692/2019 од 18.05.2022 године у делу става II којим је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се тужени обавезе на исплату износа од 318.022,64 евра са каматом у висини референтне каматне стопе Европске централне банке увећане за осам процентних поена и то: на износ од 199.167,64 EUR почев од 04.04.2014 године па до исплате, на износ од 118.855,00 EUR почев од 27.05.2014 године па до исплате, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате. Ставом III изреке, делимично се преиначује пресуда Привредног суда у Београду П 3692/2019 од 18.05.2022 године у делу става II изреке којим је одбијен тужбени захтев тужиоца за исплату износа од 8.372,84 EUR са каматом у висини референтне каматне стопе Европске централне банке увећане за осам процентних поена и то: на износ од 6.713,77 EUR почев од 04.04.2014 године па до исплате, на износ од 955,63 EUR почев од 27.05.2014 године па до исплате и на износ од 703,44 EUR почев од 06.04.2016. године па до исплате, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате и у ставу III изреке и пресуђује тако што се обавезује тужени да тужиоцу исплати износ од 8.372,84 EUR са каматом у висини референтне каматне стопе Европске централне банке увећане за осам процентних поена и то: на износ од 6.713,77 EUR почев од 04.04.2014 године па до исплате, на износ од 955,63 EUR почев од 27.05.2014 године па до исплате и на износ од 703,44 EUR почев од 06.04.2016 године па до исплате, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате. Обавезује се тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.771.363,39 динара у року од 8 дана од дана пријема преписа пресуде. Ставом IV изреке одбија се захтев тужиоца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против пресуде Привредног апелационог суда Пж 6031/22 од 24.11.2022. године, тужени преко пуномоћника из реда адвоката је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Тужилац је одговорио на наводе ревизије и предложио Врховном суду да исту одбије као неосновану. Трошкове ревизијског поступка је тражио.

Врховни суд је испитао побијану другостепену пресуду у границама прописаним одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11... 55/14) и утврдио да је ревизија туженог није основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац у својству осигураника и тужени као осигуравач су дана 28.05.2013. године закључили уговор о осигурању опште

одговорности – полиса број 7-289063-0 са роком важења од 01.06.2013. године до 01.06.2014. године. Саставни део уговора су Услови за осигурање банака и других финансијских институција у превари, пропуста запослених и неких других опасности. Према закљученом уговору, осигуравач је прихватио обавезу да осигуранику накнади директан финансијски губитак који је настао због превара и пропуста запослених, које је осигураник открио током периода трајања полисе у износу који не прелази уговорену суму осигурања. Из утврђеног чињеничног стања произлази да се тужилац први пут дана 10.02.2014. године, дописом обратио туженом, указујући да постоји основана сумња да је наступио осигурани случај – непоштење запосленог – покриће од опасности, преваре и пропуста запосленог и то радника АА из ..., Филијала ..., злоупотребом средстава са девизних штедних књижица више депонената. У вези са наведеним случајем, тужилац је дана 04.04.2014. и 27.05.2014. године упутио туженом званичне захтеве за накнаду штете по поменутом осигураном случају. Из утврђеног чињеничног стања даље произлази да се тужилац дописом од 04.04.2014. године, обратио туженом са обавештењем о настанку осигураног случаја, непоштења запосленог радника ББ, шефа експозитуре у ..., број .., који је настао злоупотребом одређеног броја партија рачуна депонената. У вези са овим осигураним случајем тужилац је званичан захтев за накнаду штете доставио туженом дана 27.05.2014. године, са допуном од 09.07.2014. године. Одлучујући о захтевима тужиоца, тужени је одлукама о ликвидацији штете од 13.12.2014. године оба ова захтева тужиоца одбио као неосноване, са образложењем да тужилац нема право на накнаду штете.

Из извештаја унутрашње ревизије тужиоца сачињене 09.04. и 30.04.2014. године произлази да је радник тужиоца ББ себи прибавио противправну имовинску корист од 281.629,97 ЕУРА; 561.604,04 ЕУРА и 91.154, 84 УСД. Из извештаја унутрашње ревизије тужиоца од 13.01.2014. године, као и његове допуне од 10.03.2014. године, произлази да је радник тужиоца АА у период од 2009. па до 12.11.2013. године у више наврата неовлашћено подизала и присвајала ефективу са девизних рачуна клијената и на тај начин себи прибавила противправну имовинску корист у износу од 370.508,80 ЕУРА, 194.886,46 ЕУРА; 5.714,41 УСД и 1.830,16 CHF.

Оценом изведених доказа, првостепени суд закључује да је захтев тужиоца за накнаду штете из основа осигурања делимично основан. Према закључку првостепеног суда, тужени, као осигуравач, је у обавези да тужиоцу за штету која је за тужиоца настала преварним радњама запослених АА и ББ у периоду од 01.05.2010.године па до 01.06.2014 године, а то је период важења уговора о осигурању - закључених полиса. Првостепени суд је висину штете утврдио на основу налаз и мишљење судског вештака – варијанта 2 у којој је исказана висина штете као последице наступања осигураног случаја насталог за време важења полиса- док су уговори између странака били на снази која износи 1.275.636 еура, 96.070,61 USD и 1.893,42 CHF. Наведену варијанту је првостепени суд кориговао за износ учешћа у штети од 100.000,00 евра по наступању осигураног случаја, налазећи да се наведени износ за оба осигурана случаја има одузети од укупне штете настале за време важења полиса, те је за износ уговорене франшизе, умањено главницу и на умањену главницу додао умањену обрачунату бруто камату. На наведени начин, првостепени суд је дошао до износа штете од 1.067.263,82 ЕУР, 96.070,61 УСД и 1.893,42 ЦХФ, па за наведене износе усваја тужбени захтев применом одредбе члана 897. Закона о облигационим односима. На досуђени износ главног дуга, првостепени суд, применом одредбе члана 277. и 324. Закона о облигационим односима, тужиоцу досуђује и законску затезну камату за период доцње

у плаћању. У преосталом делу, а за износ од 326.395,48 ЕУР, са законском затезном каматом, првостепени суд одбија тужбени захтев као неоснован. Ценећи истакнути приговор застарелости потраживања, а применом одредбе члана 380. став 1. Закона о облигационим односима, првостепени суд налази да је исти неоснован.

По оцени Привредног апелационог суда, на утврђено чињенично стање правилно је првостепени суд применио материјално право када је тужбени захтев делимично усвојио. У погледу висине штете другостепени суд налази да је првостепени суд погрешно извршио обрачун настале штете, што је за последицу имало погрешно утврђен износ штете. Према ставу другостепеног суда укупан износ за који је тужилац обештетио своје клијенте (укључујући главни дуг и камату на коју би клијенти имали право да није дошло до штетних радњи запослених код тужиоца) утврђен је налазом и мишљењем вештака у висини од 1.275.636,66 ЕУР и тај износ представља штету на страни тужиоца. Када се од наведеног износа штете одузме учешће тужиоца у штети - уговорена франшиза од укупно 200.000,00 ЕУР за штете проузроковане радњама двоје запослених, долази се до износа штете од 1.075.636,66 ЕУР, који припада тужиоцу, поред досуђеног износа од 96.070,61 УСД и 1.893,42 ЦХФ. Са наведених разлога Привредни апелациони суд је делимично преиначио првостепену пресуду у делу става II изреке и обавезао туженог да тужиоцу, поред износа досуђених ставом I изреке, исплати још износ од 8.372,84 EUR са каматом у висини референтне каматне стопе Европске централне банке увећане за осам процентних поена и то: на износ од 6.713,77 EUR почев од 04.04.2014. године па до исплате, на износ од 955,63 EUR почев од 27.05.2014. године па до исплате и на износ од 703,44 EUR почев од 06.04.2016 године па до исплате, све у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате.

Према оцени Врховног суда, другостепена пресуда је донета правилном применом материјалног права.

Врховни суд налази да је правилан закључак другостепеног суда да је делимично основан захтев тужиоца за накнаду штете. Да би тужилац остварио право на накнаду штете по основу предметног осигурања, потребно је да су испуњена два услова и то: да је преварна радња запослених извршена у периоду који покрива уговор о осигурању и да преварна радња буде откривена у време важења полисе. Следом наведеног, правилно другостепени суд закључује, да тужилац има право на накнаду штете од туженог за све злоупотребе радника које су извршене у периоду важења полиса осигурања, односно у периоду од 01.05.2010 године до 01.06.2014 године, које је тужилац открио у току важења полисе, тако да је настала обавеза за туженог да на основу одредбе члана 897. Закона о облигационим односима исплати осигуранику уговорену накнаду. Тужилац има право на накнаду целокупног финансијског губитка који је открио током трајања уговора о осигурању.

Одредбом члана 897. Закона о облигационим односима, прописано је да се уговором о осигурању обавезује уговарач осигурања да плати одређени износ организацији за осигурање, а организација се обавезује да ако се деси догађај који представља осигурани случај, исплати осигуранику или неком трећем лицу накнаду, односно уговорену своту или учини нешто друго.

Одредбом члана 898 став 1. Закона о облигационим односима прописано је да догађај за који се закључује осигурање (осигурани случај) мора бити будући неизван и независан од искључиве воље уговарача. Према ставу 3. овог члана, осигурањем може бити обухваћен и одређени период који претходи закључењу уговора, те да ће уговор бити ништав само ако је у часу његовог закључења заинтересованој страни било познато да се осигурани случај већ догодио. Како у конкретном случају парничне странке нису уговориле ретроактивни датум, који би претходио закључењу уговора, правилан је закључак другостепеног суда да нема основа да се тужиоцу пружи осигуравајуће покриће и за преварне радње запослених радника тужиоца које су настале пре закључења уговора, без обзира на то што су откривене за време важења уговора.

Према утврђеном чињеничном стању, када је закључен први уговор о осигурању, уговорним странама није било познато да су се преварне радње које су превиђене уговором о осигурању већ дешавале и да је штета већ била у настајању тако да је правилан и закључак другостепеног суда да се ради о радњама које су за уговорне стране представљале неизван догађај. Чињеница да су се преварне радње запослених догодиле у периоду од 2008. до 2014. године не чини закључени уговор о осигурању ништавим, како се то у ревизији неосновано истиче, обзиром да је утврђено, да су у моменту закључења уговора, осигурани случајеви били неизвесни и независни од воље уговорних страна, а за преварне радње запослених се у том моменту није ни знало.

Према томе, неосновани су наводи из ревизије да у конкретном случају преварне радње запослених као осигурани случај (догађај) нису будућа неизвесна околност зато што су почеле да се догађају и пре него што је уговор о осигурању закључен и да стога тужилац не може из основа осигурања захревати накнаду штете.

Тужени у ревизији истиче да је банка-тужилац као финансијска институција била дужна да своју делатност врши у складу са законом и прописима о пословању банака, те да је у конкретном случају тужилца неажурно поступала што има за последицу да није на време открила преварне радње запослених и спречила настанак штете. Ови наводи се не могу прихватити као основани. Правилност пословања банке, њену ажурност или неажурност у извршавању послова, не може суд испитивати јер то није у његовој надлежности. Тужени није током поступка предложио доказе из којих би се утврдила неправилност или неажурност банке односно њена кривица у погледу открића финансијског губитка, да би се у том случају могао ценити допринос банке - тужиоца у настанку штете.

Наводи ревизије којима се истиче да другостепени суд није имао у виду чињеницу да се пред Вишим судом у Београду води кривични поступак К 266/15 у ком поступку је тужилац обавестио кривични суд да је тужени извршио исплату штете по пресуди П 715/15 од 11.05.2016. године и да је због тога у кривичном поступку одбијен имовинскоправни захтев тужиоца, нису од утицаја на одлуку у овом поступку, имајући у виду предмет ове тужбе и тужбени захтев.

Решавајући о захтеву тужиоца за накнаду трошкова ревизијског поступка, Врховни суд налази да одговор на ревизију није био нужен у овом поступку па ни трошак који је настао писањем одговора на ревизију, није нужни трошак овог

поступка, који би се досудио на терет туженог, због чега је захтев одбијен сагласно одредби члана 165 Закона о парничном поступку.

На основу свега изложеног, Врховни суд применом одредбе члана 414. Закона о парничном поступку је одлучио као у изреци.

**Председник већа-судија
Бранко Станић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић